

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Контролінг

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол №1 від 26 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Контролінг
Викладач (-і)	Матковський П.Є., д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(050)1358218
E-mail викладача	petro.matkovskiy@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Поява такої дисципліни викликана переосмисленням ролі та значення менеджменту в сучасному бізнесі. Якщо до цього часу управління пов'язувалося, в основному, з вирішенням поточних справ на підприємстві, то в умовах загострення конкурентної боротьби і нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство і доводиться працювати менеджерам, управління пов'язується з успішністю діяльності його та забезпеченням тривалого існування.</p> <p>Лише комплексний характер спостереження за всіма блоками господарської і фінансової діяльності може забезпечити інформацію про становище підприємства і тенденції, що сприяють зміцненню або послабленню позиції підприємства на ринку.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Засвоєння студентами знань з теорії і практики ведення контролінгу на підприємствах різних форм власності.</p> <p>Цілі: ознайомлення студентів з теоретичними основами сутності контролінгу як економічної дисципліни та прикладними засадами побудови контролінгу на підприємствах України. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:</p> <p>знати: сутність, принципи і сферу застосування контролінгу; предмет, об'єкти, мету, функції, завдання, методи контролінгу; причини виникнення та історію розвитку контролінгу; види та концепції контролінгу; поняття витрат у бухгалтерському та податковому обліку та напрями їх класифікації; організаційні структури управління; бюджетування та контроль як інструменти контролінгу; механізми прийняття управлінських рішень; методику проведення оперативного контролінгу; зміст, завдання та інструменти стратегічного контролінгу. організаційно-методичні основи формування та функціонування служби контролінгу на підприємстві.</p> <p>вміти: використовувати теоретичні знання, самостійно орієнтуватися в додатковому матеріалі; застосовувати на практиці методику вирішення конкретних виробничих завдань і ситуацій; будувати та визначати функції витрат; складати та взаємо узгоджувати бюджети; приймати управлінські рішення стосовно запасів, ціноутворення, ресурсів та ін., визначати точку беззбитковості; проводити аналіз конкурентного середовища, аналіз прийняття рішень в моделі «власне виробництво - постачання ззовні», аналіз сильних і слабких сторін підприємства.</p>	

Результати навчання:

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	16	6
практичні	14	4
самостійна робота	60	80

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
VI	071 Облік і оподаткування	третій	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин (денна форма навчання/заочна форма навчання)		
	лекція	практичне заняття	самостійн а робота студента
<p>ТЕМА 1. КОНТРОЛІНГ ЯК НАУКА</p> <p>1. Сутність, принципи та сфера застосування контролінгу. 2. Цілі, функції та основні завдання контролінгу. 3. Предмет контролінгу та його основні об'єкти на промисловому підприємстві. 4. Методологія контролінгу.</p>	2/-	1/-	5/10
<p>2. ВИТРАТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ</p> <p>1. Поняття витрат. 2. Мета і напрями класифікації витрат. 3. Моделі поведінки витрат. 4. Побудова та визначення функції витрат.</p>	2/2	1/-	5/10
<p>3. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ КОНТРОЛІНГУ</p> <p>1. Зміст, мета, завдання та функції контролінгу фінансового стану. 2. Методи здійснення контролінгу фінансового стану. 3. Інформаційна база контролінгу фінансового стану. 4. Рентабельність реалізованої продукції, капіталу (активів), власного капіталу, виробничих фондів. 5. Контролінг собівартості продукції. Контролінг складу і джерел утворення майна підприємства. 6. Контролінг фінансової стійкості підприємства. 7. Контролінг ліквідності балансу.</p>	2/2	2/2	5/10
<p>4. БЮДЖЕТУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛІНГУ</p> <p>1. Сутність бюджетування та його організація. 2. Складання та взаємоузгодження бюджетів. 3. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.</p>	2/-	2/-	5/10
<p>5. КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</p> <p>1. Процес прийняття рішення і релевантність інформації. 2. Аналіз варіантів альтернативних рішень. 3. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. 4. Рішення стосовно запасів. 5. Рішення стосовно ціноутворення. 6. Модель прийняття рішення за умов невизначеності.</p>	2/2	2/2	10/10

<p>6. ОПЕРАТИВНИЙ КОНТРОЛІНГ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та завдання оперативного контролінгу. 2. Методи оперативного контролінгу. 3. Аналіз “вузьких місць” на підприємстві. 4. Аналіз величин в точці беззбитковості. 5. Модель “витрати-обсяг-прибуток”. 6. ABC-аналіз; аналіз і оптимізація об’єктів замовлень. 	2/-	2/-	10/10
<p>7. СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ НА ПІДПРИЄМСТВІ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, завдання та інструменти стратегічного контролінгу. 2. Аналіз конкурентного середовища. 3. Аналіз прийняття рішення в моделі «власне виробництво-постачання ззовні». 4. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства. 5. Крива досвіду. 6. Портфельний аналіз.. 7. Крива життєвого циклу продукту. 	2/-	2/1	10/10
<p>8. СТАЛИЙ РОЗВИТОК КОНТРОЛІНГУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крива досвіду. 2. Портфельний аналіз. 3. Аналіз потенціалу. 4. Крива життєвого циклу продукту. 5. Стратегічні розриви. 6. Розробка сценаріїв. 	2/-	2/-	10/10
Разом	16/10	14/8	60/80

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Система оцінювання 100 бальна: 50 балів протягом семестру, 50 балів за іспит.

Зараховано – “відмінно” (90-100 балів)– студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;

Зараховано – “добре” (70-89 балів) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;

Зараховано – “задовільно” (50-69 балів) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;

Незараховано (менше 50 балів) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:

- поточне оцінювання в кожному навчальному семестрі (15 %);
- виконання модульних контрольних робіт (15 %);
- самостійна робота студента (індивідуальне завдання (10%) та тестування в системі дистанційного навчання (10 %);
- обсяг балів за екзамен (50 %).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті (студент повинен отримати чотири і більше оцінок) шляхом виконання завдань, отриманих в процесі навчання.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов’язується відпрацювати їх. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, URL: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Вимоги до письмових робіт	Відповідно до навчального плану, студент виконує дві модульні контрольні роботи. Головна мета – перевірка ступеня засвоєння студентами теоретичних положень курсу. Окремим видом письмової роботи є домашня контрольна робота метою якої є набуття практичних навичок щодо формування планових та звітних калькуляцій, відображення виробничих витрат на рахунках бухгалтерського обліку, розподілу між об'єктами калькулювання загальновиробничих витрат тощо. У разі відсутності здобувача з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного семінарського (практичного, лабораторного) заняття. При неявці здобувача у зазначений термін без поважних причин кількість балів з модуля дорівнює "0" (нуль).
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичне заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 50 балів студент може отримати протягом семестру за практичні заняття та самостійну роботу, 50 балів за залік. Мінімальним допуском до іспиту є 25 балів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни "Контролінг" складає 60 год. для денної форми навчання та 80 год. – заочної. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (https://d-learn.pro/developer/course/view/3642). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <p><i>Письмові роботи:</i> студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).</p> <p>Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.</p> <p>Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.</p> <p>Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.</p> <p>Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.</p> <p>Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.</p>	

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).

У студентів є можливість отримати додаткові бали до підсумкової оцінки (3 або 5 балів, залежно від складності курсу), пройшовши онлайн курс на навчальних платформах Prometheus, Coursera (чи інших рекомендованих кафедрою обліку і оподаткування: <https://koia.pnu.edu.ua/platformy-dlia-neformalnoi-osvity/>). Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють знання з дисципліни “Контролінг”. Попередньо студент повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу petro.matkovskyi@pnu.edu.ua)

8. Рекомендована література

1. Каміл (Купрієнко) А.В. Показники облікового забезпечення контролінгу в умовах формування інтегрованої звітності. Облік і фінанси. 2020. №. 1(87). С. 45-51.
2. Лігоненко Л.О, О.А. Вержбицький. Контролінг у торгівлі: монографія. Київ, 2013. 268 с.
3. Бабяк Н.Д. Контролінг у забезпеченні ефективного управління робочим капіталом. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів. Тенденції та перспективи: монографія. Київ, 2017. С. 65-76 URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Financial_economical_department/kcorp%20fin/Monograph_corfin_.pdf (дата звернення: 15.02.2021).
4. Пісьмаченко Л. М. Контролінг в органах державної влади й органах місцевого самоврядування: навчальний посібник. Київ, 2022. с. 81.
5. Костирко Р. О. Інтегрована звітність - інструмент соціально відповідального бізнесу. Часопис економічних реформ. 2014. № 1(13). С. 49-54.
6. Кайлюк Є.М. Контролінг: Навч. посібник (для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання спеціальності. Харків: ХНАМГ, 2014. 223 с.
7. Пушкар М.С. Контролінг [Текст]: підручник / М.С. Пушкар - Тернопіль: Карт-бланш, 2014, - 370 с.
8. Оліфіров О.В. Контролінг інформаційних систем підприємства [Текст]: Монографія / О.В. Оліфіров - Донецьк: ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2018. 325 с.
9. Ткаченко А.М. Контролінг в системі управління промисловим підприємством [Текст] : монографія А.М. Ткаченко. Запоріжжя: Видавництво Запорізької державної інженерної академії, 2016. 194 с.
10. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій [Текст]: навч. посібник / Ю.П. Яковлев - К.: Центр навчальної літератури, 2016. - 318 с.

Викладач

_____ Матковський П.Є.